

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 418/2021-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o prijatých ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou SODOMA VULGAN, spol. s r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marián Vulgan, a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Klebercom, Tbiliská 13, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 655/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 655/2015 **p o r u š e n é b o l o .**
2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 655/2015 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie po **2 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich na účet advokátskej kancelárie SODOMA VULGAN, spol. s r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, a sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich na účet advokáta JUDr. Jozefa Kleberca, Tbiliská 13, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Ústavným sťažnostiam vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami spojenými a prijatými uznesením č. k. II. ÚS 418/2021-19 z 30. septembra 2021 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 655/2015 (ďalej aj „namietané konanie“). Sťažovatelia požadujú vysloviť porušenie označených článkov ústavy a dohovoru, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, uložiť okresnému súdu povinnosť zaplatiť im finančné zadostučinenie po 5 000 eur a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého postupu, chronológie procesných úkonov a spisu okresného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

3. Vec napadla na okresný súd 15. decembra 2014, keď žalobca [REDAKOVANÉ], podal proti sťažovateľom ako žalovaným (v tom čase už boli rozvedení, pozn.) žalobu o zaplatenie 12 892,80 eur z dôvodu, že bez právneho dôvodu zapratávajú nebytové priestory s rozlohou 85,75 m² v budove, ktorej je vlastníkom, a nie sú ochotní tieto priestory (podľa sťažovateľov išlo o služobný byt, kde bývali od roku 1994) dobrovoľne vypratať a ani zaplatiť mu ním určený nájom v sume 758,40 eur mesačne od 1. júla 2013 z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré určil s poukazom na § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dňa 13. mája 2015 okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku v sume 773,50 eur, na odstránenie väd podania a zaslanie originálu podpísanej plnej moci pre právnu zástupkyňu a tiež šetril na obvodnom oddelení Policajného zboru Bratislava-Rača pobyt sťažovateľov. Sťažovatelia podľa vyjadrenia polície z 24. mája 2015 od roku 2009 sú vedení v systéme REKOB ako bezdomovci, pretože na adrese [REDAKOVANÉ] sa nachádza iba podnik Planetka a rôzne kancelárie. Dňa 8. júna 2015 okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému podala odpor sťažovateľka 7. júla 2015 a sťažovateľ 10. júla 2015. K odporu pripojili rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 14 C 62/2002 z 27. marca 2015, ktorým súd určil, že výpoveď z nájmu bytu navrhovateľom na [REDAKOVANÉ] z 11. decembra 2001 je neplatná. Okresný súd 31. júla 2015 vyzval sťažovateľov, aby zaplatili spoločne a nerozdielne súdny poplatok za odpor v sume 773,50 eur a zaslal odpor na vyjadrenie žalobcovi, ktorý sa k nemu vyjadril podaniami doručenými okresnému súdu 11. septembra 2015. Podľa vyjadrenia žalobcu sa od septembra 2009 v priestore sťažovatelia nezdržujú a ani ho celý ešte nevypratali. Ako prílohy predložili viaceré rozsudky všeobecných súdov, ktoré sa týkali strán tohto sporu v minulosti. Dňa 3. novembra 2015 bol spis sp. zn. 40 Ro 2702/2014 prevedený do registra C a 17. decembra 2015 mali byť vyjadrenia žalobcu zaslané na vedomie sťažovateľom. Výzva sa však nerealizovala. Dňa 13. novembra 2019 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. Tatiane Buchvaldovej, ktorá určila 9. januára 2020 termín pojednávania

na 19. marec 2020, ktorý bol však zrušený 11. marca 2020 z dôvodu odporúčania Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ako aj žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa z 18. marca 2020 pre zľú epidemiologickú situáciu. Dňa 15. júna 2020 právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu vyjadrenie s prílohami. Dňa 16. júna 2020 sa konalo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnili strany sporu. Z dôvodu prebiehajúcich súdnych sporov medzi nimi žiadali pojednávanie odročiť s tým, že sa pokúsia spor vyriešiť súdnym zmiernom a súčasne vypracujú, resp. zašlú okresnému súdu prehľad všetkých sporov prebiehajúcich medzi nimi do jedného mesiaca od pojednávania. Pojednávanie bolo odročené na 13. október 2020. Dňa 18. augusta 2020 bolo doručené okresnému súdu vyjadrenie navrhovateľa k predmetu konania a 16. septembra 2021 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa a 1. októbra 2020 sťažovateľky k vyjadreniu navrhovateľa (s viacerými prílohami). Dňa 7. októbra 2020 bola vec pridelená sudcovi JUDr. Mariánovi Kurincovi, ktorý oznámil právnym zástupcom sťažovateľov zrušenie termínu pojednávania z dôvodu naštudovania spisu (ukončenie dlhodobej PN). Dňa 8. marca 2021 okresný súd určil termín pojednávania na 9. júl 2021 (táto úprava na č. 1. 475 nebola omylom realizovaná) a 9. júla 2021 určil termín pojednávania na 8. september 2021, keď bolo predložené ďalšie vyjadrenie sťažovateľa k veci. Sťažovateľka svoju účasť neospravedlnila osobne, jej neúčasť pre dovolenku ospravedlnil sťažovateľ. Prítomní zástupcovia sporových strán zhodne oznámili súdu, že dôjde k zmiernemu riešeniu sporu s tým, že navrhnú súdny zmiern, kde sa sťažovatelia zaviazu zaplatiť sumu 5 000 eur, ale musia o tom ešte informovať sťažovateľku. Pojednávanie bolo odročené na 15. október 2021, na ktorom sťažovatelia za prítomnosti sporových strán oznámili súdu, že *„majú záujem o schválenie súdneho zmiernu, avšak majú záujem predniesť svoje osobné stanoviská, aby nedošlo v budúcnosti v iných konaniach k pochybnosti o ich vôli. Sťažovateľka oznámila súdu nasledovné: Prežívala som strašné veci. Od r. 1994 kedy sa stal žalobca majiteľom tohto objektu, ihneď vypoľ dodávky kúrenia, teplej vody. Celé je to o tom, že nás týral, nedalo sa s ním dohodnúť, všetko použil proti nám. Mal konexie a známosti, aby nás mohol ničiť a to utrpenie, ktoré som ja zažila, nebudem súhlasiť so schválením súdneho zmiernu.“*. Pojednávanie bolo odročené na 2. február 2022, kedy súd bude vykonávať ďalšie dokazovanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľov je tvrdenie, že došlo k porušeniu ich označených práv v bode 1, pretože namietané súdne konanie prebieha už od roku 2014 a nie je právoplatne skončené. Prvé pojednávanie prebehlo až v júni 2020, pričom v období od 8. júna 2015 (vydanie platobného rozkazu) až do 21. januára 2020 (vyhotovenie predvolania na prvé pojednávanie) súd prvej inštancie bol absolútne pasívny a vo veci nerealizoval žiadne procesné úkony. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené až na 8. september 2021, a aj to len po opakovanej urgencii zo strany právneho zástupcu žalobcu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti bližšie nevyjadril, iba zaslal chronologický prehľad úkonov vo veci vypracovaný zákonným sudcom.

III.2. Replika sťažovateľov:

6. Sťažovatelia vo svojich replikách v podstatnom uviedli, že z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé, že nepopiera prietahy v súdnom konaní. Zároveň uviedli, že personálno-technické nedostatky na strane súdu za žiadnych okolností nemôžu ospravedlniť prietahy v konaní a poškodzovanie sťažovateľov domáhajúcich sa ochrany práv na súde.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Sťažovatelia sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a súčasne sa domáhajú aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu môže dôjsť v tom prípade, ak namietané zbytočné prietahy spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou (s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania) signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – a contrario), čo nemožno v tomto prípade plne akceptovať.

9. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd i zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

10. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet a povahu veci v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

10.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, teda civilného konania vedeného proti sťažovateľom, toto konanie nie je po právnej stránke a ani skutkovej stránke zložitú. Napokon ani okresný súd nenamietal prípadnú zložitú napadnutej veci a nevyjadril sa ani k podstate ústavnej sťažnosti.

10.2. Sťažovatelia sa podľa názoru ústavného súdu, ktorý mal k dispozícii spis okresného súdu, nepodieľali na predĺžení tohto konania. Zúčastňovali sa nariadených pojednávaní a venovali tomuto

sporu náležitú pozornosť, keďže v konaní boli zastúpení kvalifikovanými právnymi zástupcami. Na druhej strane je nutné podotknúť, že v období úplnej nečinnosti okresného súdu sa o vec riadne nezaujímali (*vigilantibus iura*), čo tiež malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

10.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a všetky okolnosti daného prípadu. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty.

10.4. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že predmetné súdne civilné konanie trvá takmer 7 rokov bez vydania konečného rozsudku, keď bolo zistené aj dlhšie obdobie úplnej nečinnosti [od 31. júla 2015, keď vyzval sťažovateľov, aby zaplatili spoločne a nerozdielne súdny poplatok za odpor v sume 773,50 eur (č. l. 47), a zaslal odpor na vyjadrenie žalobcovi, až do januára 2020, keď určil termín prvého pojednávania], čo nemožno kvalifikovať inak ako konanie so zbytočnými prietahmi. Extrémna dĺžka konania na jednom stupni preto sama osebe postačuje na to, aby ústavný súd už nepodrobil podrobnej preverke aj jednotlivé úkony okresného súdu v tomto období.

10.5. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu ústavný súd dospel k záveru, že spomínaným postupom okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní, a preto vyslovil, že boli porušené označené práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

10.6. Pokiaľ ide o základné právo „na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“, ústavný súd konštatuje, že označené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie čl. 46 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na zásadu *lex specialis*, teda skutočnosť, že sťažovateľmi označený čl. 46 ods. 1 ústavy upravuje vo všeobecnosti základné právo na súdnu ochranu, k porušeniu ktorého vzhľadom na obsah dôvodov uvedených v sťažnosti, ako aj obsah označeného základného práva zjavne nemohlo dôjsť. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu by mohlo dôjsť v tom prípade, ak namietané zbytočné prietahy spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou (s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania) signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – a contrario), čo v danom prípade ústavný súd nezistil.

10.7. Preto vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v napadnutom konaní, ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

11. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

11.1. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu stále právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v namietanom konaní konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

11.2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

11.3. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. V predmetnej veci sa sťažovatelia domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia, z dôvodu dlhodobej absolútnej nečinnosti okresného súdu, za každý rok pasivity súdu vo výške 1 000 eur, a to každý v celkovej sume po 5 000 eur.

11.4. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

11.5. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktoré nebolo ani do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, a v rámci neho na obdobie zistenej nečinnosti, ako aj ďalšie zistenie ústavného súdu špecifikované v bode 10.2.

11.6. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané a spravodlivé priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie v sume po 2 500 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

12. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

12.1. Sťažovateľov zastupovali dve advokátske kancelárie, ktoré si uplatnili nárok na náhradu trov konania, ktorých výšku riadne vyčíslili a vypočítali v podaní z 10., resp. 16. novembra 2021 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

12.2. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 460,90 eur, resp. 384,08 eur, v súlade s touto vyhláškou, a to za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) a pri sťažovateľovi zohľadnil to, že advokát je platcom DPH. Za repliky k vyjadreniu okresného súdu im však trovy nepriznal, pretože neobsahovali žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovatelia podporili záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

12.3. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnych zástupcov sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

13. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu